

**РОЗБУДОВА ВНУТРІШНІХ СИСТЕМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
В ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ІНСТРУМЕНТИ ТА ВИКЛИКИ**

Електронний науковий збірник тез доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції

16-17 листопада 2023 року

УДК 378.014.6(477):378.4(477.411)КНУ(082)

Р64

Учасники: Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти; Національне агентство кваліфікацій; Національний Еразмус+ офіс в Україні; Інститут вищої освіти НАПН України; Альянс українських університетів; Відділ забезпечення якості освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Редакційна колегія: В. Бугров, канд. філос. наук, проф.; А. Гожик, канд. геол.-мінерал. наук, доц.; К. Смирнова, д-р юрид. наук, проф.; Ю. Тимцуник, канд. пед. наук, методист

Адреса редакційної колегії: к. 223, 60, вул. Володимирська, м. Київ

Р64 Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України: інструменти та виклики : електрон. наук. зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 лист. 2023 р.). –К. : ВПЦ "Київський університет", 2023. – 158 с.

ISBN 978-966-933-250-9

Висвітлено проблеми кваліфікації, оцінювання та культури якості у контексті проблеми розбудови внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України, зокрема щодо розмаїття підходів та критеріїв оцінювання якості освітніх програм; розвитку академічної мобільності викладачів як однієї з умов забезпечення якості освіти; впливу репутації університетів як чиннику забезпечення якості освіти, а також створення національного рейтингу на основі прозорої методології; впровадження інноваційних тенденцій в освітню діяльність закладів вищої освіти, зокрема щодо формування повних та часткових професійних кваліфікацій, а також щодо діджиталізації та віртуалізації освітньої діяльності та освітнього простору як інструментів розвитку культури якості закладів вищої освіти.

Для працівників вищої освіти, здобувачів освіти у вітчизняних закладах вищої освіти, а також державних службовців, працедавців і фахівців незалежних інституцій із забезпечення якості.

УДК 378.014.6(477):378.4(477.411)КНУ(082)

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ISBN 978-966-933-250-9 ВПЦ "Київський університет", 2023

УДК 378.091.214-048.37:378.4(477.72)ХДУ-045.22"364"

Д. Мальчикова, д-р геогр. наук, проф.
ORCID ID: 0000-0002-7197-8722
e-mail: esgeogr@ksu.ks.ua

Т. Черкашина, канд. соціол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-7307-2262
e-mail: cherkashina@ksu.ks.ua

О. Захаров, асп.
ORCID ID: 0000-0002-8430-8656
e-mail: ozaharov@ksu.ks.ua

Херсонський державний університет, Херсон, Україна

ОБНОВЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПЕРЕМІЩЕННЯ: КЕЙС ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Проаналізовано досвід оновлення освітніх програм Херсонського державного університету в умовах війни та переміщення. Визначено перелік основних проблемних моментів, що змінюють традиційні процеси оновлення освітніх програм і формування профілю освітньої програми.

Ключові слова: освітні програми, стандарти вищої освіти, переміщений університет, матеріально-технічне забезпечення освітньої програми.

Наразі система вищої освіти в Україні зазнає трансформацій, що матимуть вагомий вплив на подальше майбутнє української освіти загалом. Більшість таких змін зумовлено внутрішніми тенденціями розвитку освітньої сфери країни. Однак деякі з них, як на загальнодержавному рівні, так і на рівні окремих закладів вищої освіти, спричинені широкомасштабною військовою агресією з боку росії. Одним із основних наслідків в організаційному аспекті стало збільшення кількості переміщених (релокованих) закладів вищої освіти.

Переміщені заклади вищої освіти функціонують у колі додаткових численних викликів, порівняно із тими закладами, які завдяки Збройним силам України мають можливість продовжувати працювати у рідних стінах [3]. Умови воєнного часу, окупація,

переміщення суттєво змінюють усі бізнес-процеси в університеті. Зокрема, змін зазнають і традиційні процеси оновлення освітніх програм, що реалізуються в університеті.

Згідно з нормативними документами ХДУ, оновлення освітніх програм відбувається не рідше, ніж раз на два роки. 2023 рік став роком планового оновлення освітніх програм. Тож протягом лютого 2023 року за допомогою платформи Zoom у Херсонському державному університеті (за ініціативи відділу забезпечення якості освіти та навчально-методичного відділу університету) проведено кілька фокус-групових опитувань гарантів освітніх програм усіх рівнів вищої освіти. Предметом обговорення визначено проблеми оновлення освітніх програм в умовах релокації закладу вищої освіти та воєнного стану. За результатами групового інтерв'ювання, обговорення проблемних питань і дискусії можна дійти наступних висновків.

1. Гаранти освітніх програм, переважно першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти, указують на наявність труднощів у перегляді та оновленні освітніх програм, що не пов'язані із релокацією закладу, і можуть траплятися у будь-якому закладі вищої освіти. До основних з них можна зарахувати:

- невідповідність освітніх програм проектам Стандартів за відсутності прийнятих Стандартів вищої освіти. Оскільки проєкт не є офіційним документом і його зміст може змінюватись, то його врахування, з одного боку не є обов'язковим, з іншого – його затвердження може відбутись уже після затвердження нової редакції освітніх програм, що потребуватиме їх позачергового перегляду;

- складання переліку загальних, фахових компетентностей і програмних результатів навчання в освітніх програмах зі спеціальностей, за якими відсутні Стандарти вищої освіти. Наразі близько 25 Освітніх програм в ХДУ не мають у своєму підґрунті затверджених Стандартів вищої освіти.

2. Гаранти виокремили проблеми, що стосуються саме переміщених закладів вищої освіти. Комунікація членів груп із розробки освітніх програм – одна серед них. Територіальна розпороченість учасників освітнього процесу, часткова втрата контактів із зовнішніми стейкхолдерами, зміни у кількісному та якісному складі науково-педагогічних працівників – головні перешкоди,

з якими першочергово зіткнувся університет під час оновлення освітніх програм.

Головною та комплексною проблемою для таких закладів є матеріально-технічне забезпечення, адже воно охоплює одразу кілька аспектів освітнього процесу, серед яких:

1) зазначення актуальної інформації під час оновлення освітніх програм [2]. Зазвичай у ЗВО не виникає питань із заповненням цього блоку. Проте релоковані університети опинились на етапі вибору: указувати матеріально-технічну базу, яка залишилась на попередньому місці розташування закладу, або ж ту, якою університет отримав можливість користуватись через переміщення;

2) зважаючи на те, що освітня програма є своєрідним довідником для абітурієнта та путівником для здобувача, інформація в ній має бути актуальною та враховувати умови переміщення. З іншого боку, термін дії однієї редакції освітньої програми має становити не менш ніж термін навчання на цій ОП. Отже, складно передбачити, як зміниться матеріально-технічне забезпечення та загалом розташування переміщеного закладу за час дії однієї редакції програми;

3) проведення лекційних, практичних і лабораторних занять з використанням ресурсного забезпечення освітньої програми;

4) проведення практик, що зазвичай відбуваються на базі ЗВО (зокрема, у наукових лабораторіях);

5) задоволення потреб здобувачів, що пов'язані із можливістю займатися науково-дослідною роботою, формуванням професійних компетентностей, набуттям практичних навичок засобами матеріального забезпечення освітніх програм як під час освітнього процесу, так і поза ним [2, 3].

Другий та третій аспекти матимуть вплив не лише на перебіг освітнього процесу, але й на його планування у частині підбору таких навчальних дисциплін і практик, виконання яких можливе за відсутності або часткової наявності необхідного, зокрема специфічного вузькоспеціального матеріально-технічного забезпечення. При цьому варто пам'ятати про формування визначених Стандартами компетентностей і результатів навчання, які іноді включають навички роботи зі спеціальних обладнанням.

Список використаних джерел

1. Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному університеті / Затверджено Наказ Херсонського державного університету від 02.09.2020 № 789-Д. 87 с.

2. Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми/ Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року: /ТОВ "Український освітня-нський видавничий центр "Оріон"". К., 2020. 66 с.

3. "Чорний лебідь" в історії Херсонського державного університету, або Хроніки релокованого вишу (2022). Хроніки. Частина 3 / головн. ред. О. В. Співаковський.- Херсон ; Івано-Франківськ : ХДУ, 2023. 224 с.

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ: ОГЛЯД УНІВЕРСИТЕТІВ

Бугров В., Гожик А., Щеглюк Д. Оцінювання успішності освітніх програм: проблемні питання.....	3
Григор О., Бойко А. Якість вищої освіти в контексті гуманітарної безпеки держави	9
Корнєєв В. Як читати та розуміти робочу навчальну програму.....	13
Кузнєцова Н. Критерії оцінювання освітніх програм як чинник модернізації освітнього процесу у вищій школі	19
Rezhynska O., Kulyk S. The Educational Program as a Factor in Enhancing the Competitiveness of a Higher Education Institution.....	23
Луцький О., Білявець С., Купрієнко Д. Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти у Національній академії державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.....	28
Мальчикова Д., Черкашина Т., Захаров О. Оновлення освітніх програм в умовах війни та переміщення: кейс Херсонського державного університету	34
Мельниченко А., Желяскова Т. Ризики необ'єктивності в оцінюванні освітніх програм і шляхи їх уникнення	38
Переймибіда А., Клакович Л., Рашкевич М. Конструктивна взаємодія з бізнесом: розробка процесу для підвищення якості освітніх програм	43
Слободянюк О. Академічна та дослідницька оброчесність: узгодження понять	47
Стецик С., Чумак М. Інформаційне освітнє середовище закладу вищої освіти як обов'язкова умова якісної реалізації освітніх програм	50

НАПРЯМ 2
АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ
ТА ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
(ОСВІТНІХ ПРОГРАМ)

Губа Л.	
Опитування як основний чинник удосконалення якості освітніх програм	55
Дмитриченко М., Харута В., Харченко А.	
Розвиток міжнародної співпраці в контексті реалізації стратегії інтернаціоналізації Національного транспортного університету.....	58
Стахнюк Н.	
Вплив знань іноземних мов на міжнародну академічну мобільність викладачів закладів вищої освіти	62
Таланова Ж.	
Можливості професійного розвитку викладачів як умови забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти: національний та європейський вимір.....	66
Циватий В.	
Академічна мобільність викладачів та інноваційно-дидактичні особливості оцінювання якості освітнього процесу у закладах вищої освіти за умов сучасного мондіалізованого світоустрою: міжнародно-політичний, міжкультурний та освітньо-дипломатичний дискурси.....	72

НАПРЯМ 3
РЕПУТАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ
ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ:
ЧИ ПОТРІБЕН НАЦІОНАЛЬНИЙ РЕЙТИНГ?

Азюковський О., Маматова Т., Яворська О.	
Реалізації вимог ISO 9001 до системи управління якістю Університету в умовах воєнного стану: кейс НТУ "Дніпровська політехніка"	78
Боцян Т., Корнійчук Н.	
Світові рейтинги в Україні: pro et contra.....	81
Бут Н.	
Вплив архітектури навчального корпусу національної академії образотворчого мистецтва і архітектури на формування вітчизняної художньої школи	87

НАПРЯМ 4
ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗВО:
MICRO-CREDENTIAL, DIGITALIZATION, VIRTUALIZATION

Гненна В., Говорущенко О., Курятник К. Діджиталізація освітнього процесу для здобувачів медичних спеціальностей шляхом розроблення інтелект-карт.....	93
Горбата Л. Вплив діджиталізації на забезпечення інформаційно-комунікаційної стійкості закладів вищої освіти в умовах війни	100
Danylchenko-Cherniak O., Udovyk M. Navigating the Learning Landscape: from Conceptual Foundations to Innovative Practices in Education.....	105
Данова К., Малишева В., Колибельнікова Л., Лямцев Д. Цифровізація як інструмент підвищення якості освітнього процесу за спеціальністю "Цивільна безпека"	111
Кириченко М., Отамась І. Роль цифрових навичок в освітній діяльності та реалізації цілей сталого розвитку.....	115
Корніць Н., Тертична-Телюк С., Гришина О. Змішана форма навчання майбутніх лікарів в умовах воєнного стану.....	119
Матвєєва Л. Використання штучного інтелекту для викладання історичних дисциплін (на прикладі ChatGPT і HeyGen).....	127
Слободян С., Семко Ю., Буханова О. Електронні освітні ресурси: інноваційні засоби навчання у системі управління якістю освітньої діяльності.....	132
Сорока В., Корбутяк В., Малиновська М. Співпраця викладачів і студентів щодо добросовісного використання інструментів штучного інтелекту в Національному університеті водного господарства та природокористування	137
Торбенко І. Digital Transformation Implementation in HEI.....	141
Хатунцева С., Глазкова І. Подолання освітніх бар'єрів як запорука забезпечення якості освіти	146
Хруцька О. Прикладний штучний інтелект: можливості застосування в освіті.....	152

Наукове видання

**РОЗБУДОВА ВНУТРІШНІХ СИСТЕМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
У ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ІНСТРУМЕНТИ ТА ВИКЛИКИ**

Електронний науковий збірник тез доповідей
III Міжнародної науково-практичної конференції

16–17 листопада 2023 року

Оригінал-макет виготовлено ВПЦ "Київський університет"

Формат 60x84^{1/16}. Ум. друк. арк. 9,3.
Гарнітура Times New Roman. Вид. № Зв3.
Макет підписано 08.12.23

Видавець ВПЦ "Київський університет"
Б-р Тараса Шевченка 14, м. Київ, 01601, Україна
☎ (38044) 239 32 22; (38044) 239 31 58; (38044) 239 31 28
e-mail: vpc@knu.ua; vpc_div.chief@univ.net.ua; redaktor@univ.net.ua
[http: vpc.knu.ua](http://vpc.knu.ua)
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1103 від 31.10.02